

124. A Hiko:l'ath Sees the Thunderbird and the Northern Lights
Women (William via Sapir)¹

T'apashi'at lim'aqsti wa:'ak lim'aqsti ya:tspanachatlqo:
cha:na:tl.

"Ne: !" wa:'atl lo:tssma:k'pi, "Okwi:lchip'is ko:k
ya:tspanach'a:qtlah," wa:'atl lo:tssma:k'pi, "Oya:qtlah
ya:tsshitl ko'al'pi:kqo: wiy'o'pi:kqo: tlimkshitl qo:'as."

Matlhasa:nop'atl lo:tssma'pi ko:k, 'o:qsti:'ak'ap mo:
tl'a:qa:sht. Ya:tsshi'atl. Ha:t'ingshi'atl, hat'is 'a:ne'itq
n'a:s ti:tlti:ya. Mo:p'it'atlqo:we'in hitats'oqshitl 'oma:k
'oyi ko:kw'a:ti:chitlqo: qi:kwa:lw'it'asqa, hishsa:tsa:qtlqa
ya:tsok hat'i:s 'athi:'pi ti:tlti:ya. 'Ah'a:'atlqo:we'in
'inkw'achi'enk ko'pi:chi'atlqo:, 'ah'a:'atlqo:we'in
ha'okshi'atltla. Mo:p'it.ts'oqshi'atlqo:we'in
qwa:qtlh'atlqo:we'in hat'i:s. Hat'i:s n'a:s ti:tlti:ya
ha:ti:sagh'atlqo:we'in topshitl, 'inkw'achi'atlqo:we'in
ko'pi:chi'atlqo:. Ta:yachitlma'pi:qsto'atlqo:we'in
'ah'a:'atlqowe'in, n'apxshi'atl tlimkshitl 'e:'e:'isha ! Hil
wik'i:t ya'ato:si. T'i'o:'atl, mamokshi'atl lim'aqstat'pi,
kamatsap 'ani n'achinkshi'atlqa.³ Ha:t'ingshi'atltla. Hawi:tl
hat'i:s 'oya:tl hawi:tl 'apw'ano'atl n'a:s. Ya:tsshi'atl
ya:tspanachi'atl. Ne'pi:chitl histatok k'i:tqa:, haya:'ak
hista:toko:si. N'a:chok wi:napotl t'i'a:'a, n'acho'alma'pi:qtl
wik n'acho'al. N'achimsano'atl 'oyo'al ye:':: histo'al
n'a:s'pi n'acho'al hil'atl mitxwa: hi:ta'ato, tlawi:chi'at
hi:lapi'e'itq. N'a:tssa:tl hinatshitl tlawi:chi'atl qo:'as'pi,
ya:l 'Iya:l sokwi'atl hi:st'itl 'ane:'is'pi. Qahshi'atl
qo:'as'pi sokwitlkwachitl 'Iya:l'pi.

Tsiqshitl, "O:sho'al'a:tle'its," wa:'atl'at 'oh'atl'at ya
'Iya:l'pi.

Po:w'itsshi?atl. Wa:?atl'at ?ahko: ?ani ?osho?al?a:qtlqa. Tlimkshi?atl ti:chachi?atl. So: ?Iya:l?i wik'atl lachitl wik hopt.sa:p. N'opchi:l?ap'at t'itsk'atl'atl ?atwe?inch'a?ash t'itsk'atqi:ts ?Iya:l?i yaqwi:p?itq. T'i?o:?atl na?a:tahshi?atl t'itske:?i. Saya:?i hista:tok, wi:?ok hinitshitl. Ha:m'i:chitl t'itsk'atl'atl qa:tsshi?satl nashokshitl qatsa: ?o?i:p'ich'a?a tl'aaqas?i qatsa:?atl to:hshitl n'acho?al qo:?as?i. ?Oyo?al ya:y'a?a ?ink, hiy'a:?a hil?i:tq m'oksy'i?i ?atwe?inch'a?ash ?oh?atl Hi?itl'i:kch'a ?atwe?inch'a?ash wawo:satl T'i:tsk'in?i. Nashokshi?atl t'itska:, n'acho?al qo:?as?i ?oyo?atl ya:y'a ?aaq mat'a:?a ma:ma:ti. Qahshitl qo:?as?i qahkwachi?at qa:ty'apta, ti:chqh hisli:chi?a:h tlawi:chik ! ?A:nahwink'atl qasi:?at?i na:tssa:tl kamat.sap chamihta qwe:?itq ma:ma:ti?i, n'a:tssi:chi?atl qwe:?i:tq Hi?itl'i:k?i qwe:?i:tq ?i:naxi, ha:n'ak'ohshitl qwa:qwa:tsy'ak?itq. Ch'an'i:chi?atl ?ich'achitl ma:ma:ti?i. Ti:chachitl qo:?as?i ti:chachi?at gay'apt'a. Wi:nap'o?atl hi:y'a:?asa mo:chi:y'a:?a hilh?i:tq ch'ihshi?at.

Ya:tsshi?atl wiktsachi?atl, wik ch'a:ni: walshitl ?o:?oty'ak ?ani ch'ihshi?atqa n'acho?al ?oyo?al qo:?as hayo ?atwe?inch'a?ash wi:napo?atl qo:?as?i hilh?i:tq ?o:sho?al qo?atso?al. Hi:y'a:?asaqh topshitl. N'acho?al?atl to:pshi?atl?itq ya:lwe?in ?ink hayoqoml ya:l ?e?i:wachitl ?ink?i n'e?itlshitl qwa n'a:sshitlqo: ?inkw'achi?atl, ?atwe?inch'a?ash ?oh?atl N'a:n'a:st'o:ch'a.⁴ Wi:nap'a?a qo:?as?i n'a:tssa: ha:wits'aqhi?i n'a:sa:p qwa: n'a:tssi:chi?atl qo:?as?i ?oyo?al ya:l ha:tthakwatl ?atwe?inch'a?ash ha:ttha:kwatl ya hayo?i yaqo?al?itq qo?atso?al. Ya:lwe?in ts'i:tlts'i:y ts'i:?o:p'a:l ?o:kwil ?inkok?i, ?oh?atlwe?in Ts'i:tlts'i:ya?otltaqiml.⁵ Tloyachitl n'a:sshitl. Hawi:?atl ho:hin qwisa:p'atl'at.⁶ ?Atltaqo?al?atl ch'ihshi?at. Ya:tsshi?atl wa:lshitlshi?atl, walshi?atl hini:?i?atl.

"Chokwa," wa:ʔatl ʔo:kwilʔatl qala:tikokʔi.

ʔO:shts'inaqshiʔatl ʔi:qhshiʔatl qala:tikokʔi
 ʔo:motaqshiʔatl qwayoʔalʔitq ʔani ʔoyoʔal ʔi:h ma:ma:ti.
 Kamatap qwiqʔi:ʔtq ʔi:qhok ʔani ʔoyoʔal N'a:n'a:st'o:ch'a
 ʔatlsa:htakoʔal.

"Topa:takitlin," wa:ʔatl.

ʔO:no:ʔatl wa: ʔani wa:ʔatqa ʔoyiʔat ʔimti: ʔaya
 kamat'ap'atl kwam'a:yatʔitq ʔimtayət. ʔAhʔa:ʔatl
 ʔokwi:lshiʔatl qitsshiʔatl ʔokwiʔalay'ap'atl laʔok, tl'oqʔi
 laʔok ʔatlahtimʔap'atl. ʔOʔalay'ap'atl ma:ma:tiʔi qwa:ʔap'atl
 qwayoʔalʔitq ʔoʔalay'ap'atl Hiʔitl'i:k qwayoʔalʔitqta,
 qwayoʔalʔitq ʔIya:l ʔashiʔahsoʔalʔitq qwa:ʔap'atl qwe:ʔi:ʔtq
 qitsyo: tl'ihokokweʔin ʔapqi: ʔIya:lʔi topkokhʔatlok
 ʔapm'iyatqti, qwa:ʔatlok qitsshitl. ʔOʔi:ʔilʔatlok ya:
 hi:lts'aqilokʔi ch'itpiʔatlok. Topa:ti:chiʔatlok,
 ʔi:yaqhmi:chiʔatlok, ʔo:yi:ʔatlshiʔatlok
 ʔits'a:t.shitlokʔi:kqo: ha:kwa:tl ʔi:tst'o:latl.

ʔI:qhokw'atl ʔoʔokwink'atl yaqchiʔathʔitq ʔo:motaqatl
 qwishʔi:ʔtq ʔona:kshitl T'i:tsk'in, hawi:ʔatl ʔi:qhok.
 To:pshiʔatl ʔo:ksn'a:ʔalshiʔatl qwayoʔalitʔitq tlaʔo:yoʔaltla
 N'a:n'a:st'o: ʔo:ksn'a:ʔalshiʔatl to:pshiʔatl'itq ʔoyi,
 hilhʔatlok maht'i:ʔakʔi qwa:ʔap'atlok ya:ʔalʔatl
 yaqchiʔathʔitq. Haya:ʔak'atok qwa:qwa:tsy'akoko:si ʔani
 wiky'o: qwayoʔal. Mo:chi:lshitl qwa:ʔap hachi:lshitl mo:
 ʔono:tl kwam'a:chilshitl ʔani wa:ʔat mo:chi:lokqaʔa:la
 ʔo:ksn'a:ʔal. Hawi:ʔatl ʔi:qhshiʔatl qwaʔo:ktokʔitq
 ʔona:kshitl ha:chatmotaqa. ʔOkla:noʔatlok ha:kwa:tl
 Ts'i:tlts'i:yaʔotl, Ts'e:tlʔis. N'a:n'a:swiʔis,⁷
 N'a:n'a:sat'aqs,⁸ N'a:n'a:y'alok,⁹ ʔo:ts'atlok ʔimti:
 chimmis.¹⁰ ʔOhi:chiʔatlok Hahi:qtoʔa¹¹ ʔimti:, ʔohi:chiʔatlok

ʔimti: Yaya:tspiya,¹² ʔohi:chiʔatlok ʔimti: Hahawitoʔa,¹³
 ʔohi:chiʔatlok ʔimti: Hahawahsoʔa,¹⁴ ʔohi:chiʔatlok ʔimti:
 Mi:xtachi:k,¹⁵ qwam'a:yat ʔimtayat. Qwa:qwa:tsta:ʔakah
 qwaʔo:ktokwah ʔona:k T'i:tsk'in.